Ο μαύρος καβαλλάρης

Νέα εξήγηση της γλυκείας χώρας Κύπρου

“Ο τέντζερης της επανάστασης /έχασε το καπάκι κύλησε από μόνος του / και έπεσε στο χαντάκι στον λάκκο με τους φιλελεύθερους / σαν χριστιανός πρωτάρης μας έβγαλε στην ζητιανιά / ο μαύρος καβαλλάρης”

Τζίμης Πανούσης

Του Αντρέα Παναγιώτου

Βρέθηκα πριν λίγες μέρες να πίνω τον καφέ μου σε ένα αριστερό σύλλογο-καφενείο. Άραξα και κοίταζα τον κόσμο γύρω μου. Συνταξιούχοι, προλετάριοι, μεσήλικες, νέοι, που έβλεπαν τηλεόραση, διάβαζαν εφημερίδες (ναι, μου έκανε εντύπωση που υπήρχαν, τώρα, και άλλες εφημερίδες εκτός από τη “Χαραυγή”), συζητούσαν, έπαιζαν χαρτιά… Στους τοίχους υπήρχαν φωτογραφίες της τοπικής αθλητικής ομάδας, μια φωτογραφία κάποιου που σκοτώθηκε (φαντάζομαι) στο πραξικόπημα ή στην εισβολή, ένα δίπλωμα της ΠΕΟ, 2 φωτογραφίες Κύπριων λογοτεχνών και σε περίοπτη θέση μια φωτογραφία του Λένιν.

Είναι σε τέτοιες στιγμές, όταν σε κατακλύζουν οι σημειολογικές αναφορές που μπορείς ξαφνικά να αντιληφθείς το βάθος και το εύρος της Κυπριακής Εμπειρίας. Ένοιωσα ξαφνικά να βρίσκομαι σε ένα ναό… ένα μικρό ταπεινό ναό της Κυπριακής Αριστεράς. Αν πήγαινα λίγα μέτρα πιο κάτω, θα βρισκόμουν σε ένα άλλο ναό της Κυπριακής Εμπειρίας: ΘΟΙ-ΑΤΕ/ΠΕΚ εθνικόφρονα σωματεία. Η Κυπριακή Δεξιά και η Κυπριακή Αριστερά σαν μοντέρνα βιώματα ιχνογράφησαν μια ολόκληρη εποχή της Κυπριακής Ιστορίας με αυτούς τους μικρούς ναούς (συλλόγους-καφενεία) που γεμίζουν ακόμα τις κεντρικές πλατείες των χωρκών, των γειτονιών και των συνοικιών.

Αυτοί οι σύλλογοι (είτε εθνικόφρονα σωματεία, είτε λαϊκές οργανώσεις) κουβαλάνε, σαν άνθρωποι και σαν χώροι, χιλιάδες τοπικές ιστορίες που συνθέτουν την πραγματική Ιστορία της γλυκειάς χώρας. Εδώ αποφασίστηκαν πράξεις ηρωικές ή εγκληματικές… Εδώ λειτούργησε η Δημοκρατία.. εδώ υπερασπίστηκε την Δημοκρατία ο Ττοφαρής… Οι κοινωνικοί επιστήμονες του μέλλοντος (αφού στο παρόν αδυνατούν λόγω εθνικής ανάγκης) θα βρουν σ’ αυτούς τους χώρους τα σημάδια του Κυπριακού Μοντερνισμού - της κυπριακής νεωτερικότητας.

Σήμερα θα ασχοληθώ με την Κυπριακή Αριστερά… Και σαν φόρο τιμής και απικαιρικά. Κλείνουν αυτόν τον Δεκέμβρη 2 χρόνια από την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης. Την πτώση και την οριστική αποτυχία ενός από τα πιο γιγαντιαία και γιατί όχι, ενός από το πιο συγκινητικά πειράματα κοινωνικής αναδιάρθρωσης στην ανθρώπινη Ιστορία. Κοιτάζω τον Λένιν στην φωτογραφία στο σύλλογο του χωριού. Τι να σήμαινε ο Λένιν για τους προλετάριους, τους αγρότες και τους επαρχιώτες διανοούμενους της γλυκειάς χώρας που έφτιαξαν, στον 20ο αιώνα, μέσα από διωγμούς, απειλές, προκαταλήψεις και πολιτικές διακρίσεις ένα από τα πιο μαζικά μη βίαια αριστερά κινήματα της ανατολικής Μεσογείου; Ήταν αυτό το κίνημα, αυτό το πείσμα των ταπεινών της γλυκειάς χώρας, η κυπριακή συνεισφορά στο παγκόσμιο κίνημα της νεωτερικότητας, του Διαφωτισμού, του εργατικού κινήματος; Ή μήπως ήταν η ιστορική συνέχεια πανάρχαιων μύθων - συνέχεια του αγροτικού κινήματος του Ρε Αλέξη στον Μεσαίωνα και των κοινών χριστιανομουσουλμανικών εξεγέρσεων των φτωχών του 18ου και 19ου αιώνα; Ιδού λοιπόν τα ερωτήματα της κοινωνικής επιστήμης και των ιστορικών του μέλλοντος. Όταν πάψουμε να συμπεριφερόμαστε σαν ιθαγενείς.

Κοιτάζω τον Λένιν και προσπαθώ να καταλάβω… Εγώ είχα διαφωνήσει με τα γραφτά του, είχα

ξεγράψει τη Σοβιετική Ένωση σαν ελπίδα για το σοσιαλισμό από τη δεκαετία του 70 και τώρα νάμαι σε ένα καφενείο να απορώ αν τον αδίκησα.. Τον άνθρωπο και τον μύθο… Άσε δηλαδή που μας βγαίνουν τώρα οι πνευματικοί και πολιτικοί απόγονοι αυτών που αποικιοκρατικοποίησαν τον πλανήτη και εξολόθρευσαν (χωρίς αιδώ, χωρίς ντροπή, χωρίς, έστω, ένα συγγνώμη ακόμα και τώρα) ολόκληρους πολιτισμούς και εκατομμύρια ανθρώπους, να μα το παίζουν “δικαιωμένοι” “ανθρωπιστές” και τα αυτά… Εντάξει, έχει και το θράσος τα όρια του… Ο Λένιν… Τί να σήμαινε λοιπόν ο Λένιν για τους Κυπρίους Αριστερούς; Για τον πατέρα του Χριστόφια, τον οποίο προσπαθούσε ο μικρός Δημήτρης, κοπελλούιν ακόμα, να προστατέψει, τότε, το 1958, από τους μασκοφόρους του Γρίβα; Προφανώς, αυτοί οι άνθρωποι δεν διάβασαν ποτέ ούτε το “Τί να κάνουμε;” ούτε τον “Υλισμό και Εμπειριοκριτικισμό”. Και όμως ο Λένιν τους μιλούσε. Έτσι όπως τον κοίταζα στη φωτογραφία - ύφος δασκάλου με φωτογραφική πόζα ηγέτη - σκέφτηκα ότι ο Λένιν εκπροσωπεί κάτι πολύ περισσότερο και ίσως πολύ διαφορετικό από τα γραφτά του: Τον μεσαιωνικό μύθο του μαύρου Καβαλλάρη, του Ρόμπιν Χουντ των φτωχών, του απελευθερωτή. Στην εφημερίδα μπροστά μου, δίπλα από τον καφέ, έγραφε τα τελευταία αποτελέσματα των ρωσικών εκλογών. Ο Γέλτσιν χρειάστηκε ν’ αλλάξει τους εκλογικούς καταλόγους για να περάσει το σύνταγμα του, ενώ τα αριστερά κόμματα αναδεικνύονται πρώτη δύναμη ή με το ίδιο ποσοστό με τα κεντροδεξιά κόμματα - ακόμα και σε αυτές τις εκλογές της αντικομμουνιστικής υστερίας, των προεδρικών πραξικοπημάτων και των μέσων ψηφοφόρων. Μπορεί να μήν είμαι λενινιστής, αλλά μόνο ένας τυφλός πλέον δεν καταλαβαίνει ότι η κληρονομιά του Λένιν είναι τόσο βαθειά όσο και εκείνει του Μεγάλου Πέτρου.

Αλλά ο Λένιν δεν είναι μόνο Ρώσος - σημειολογικά είναι ένα παγκόσμιο σύμβολο. Ο Μαύρος Καβαλλάρης της Μοντέρνας Εποχής. Του 20ου αιώνα. Το κάδρο του επιμένει στον συνοικιακό σύλλογο. Φαντάζομαι το σύλλογο γεμάτο εκείνο το βράδυ που ο Χριστόφιας έγειρε ελαφρώς πίσω, άγγιξε το ποτήρι με το νερό και απάντησε αποφασιστικά στην ερώτηση του Παύλου Παύλου: “Είστε ακόμα κομμουνιστής;”

“Τζιαι με το παραπάνω”, είπε ο Χριστόφιας και το κόμμα του πήρε 30% στις εκλογές.

Φαντάζομαι την ανακούφιση στο σύλλογο. Σ’ αυτά τα χρόνια της “ζητιανιάς” για την Αριστερά, η κυπριακή Αριστερά στάθηκε με αξιοπρέπεια. Δεν απαρνήθηκε τον “Μαύρο Καβαλλάρη” που την ενέμπνευσε, ακόμα και την στιγμή του διασυρμού του.

Νομίζω ότι στο μέλλον η Κυπριακή Αριστερά θα ανακαλύψει ότι η δικιά της πρακτική εγγυμονεί θεωρίες που θα είναι χρήσιμες για τη νέα Αριστερά που διαμορφώνεται - και στην Ευρώπη και στην Ανατολική Μεσόγειο. Όταν η Αριστερά πάρει στα σοβαρά την ιστορία της και πάψει να πάσχει και αυτή από το σύνδρομο του ιθαγενή. Θα ανακαλύψει τότε ότι τη θεωρία του Γκράμσι για την “ηγεμονία”, την εφάρμοσε χωρίς να τη διαβάσει - τη δημιούργησε μέσα από την πρακτική της. Θα ανακαλύψει, επίσης, ότι η μη-βίαια πρακτική της, οι αγώνες και οι θυσίες της για εκδημοκρατικοποίηση μιας παραδοσιακής κοινωνίας, η επιμονή της για πολιτιστικό πλουραλισμό και συνύπαρξη ατόμων με διαφορετικές πολιτιστικές ταυτότητες είναι φωνές του μέλλοντος - στη γλυκειά μας χώρα όμως, άνθρωποι απλοί τα ανακάλυψαν και τα βίωσαν αυτά για δεκαετίες τώρα.

Υπάρχει μια διαδικασία (ακόμα και μαρξιστικά) μέσα από την οποία εξάγεται η θεωρία από την πράξη - για να επιστρέψει μετά η θεωρία (διαλεκτικά, όπως θάλεγε ο αγαπητός Βλαντιμίρ) να “οδηγήσει” την πράξη. Είναι χρέος να αναδείξει η Αριστερά του σήμερα τη θεωρία που δημιούργησαν οι απλοί και ταπεινοί της γλυκειάς χώρας… Από το μανιφέστο του Βάτη του 1930, στα ηρωικά χρόνια της δεκαετίας του ‘40, στην αντίσταση στις διώξεις της Αποικιοκρατίας και την τρομοκρατία των μασκοφόρων του Γρίβα τη δεκαετία του ‘50, στους αγώνες για Δημοκρατίας, Ανεξαρτησία και για μια πολιτιστικά πλουραλιστική κοινωνία μετά το 1960. Και τον γραπτό λόγο. Το έργο του Πλουτή του Σέρβα. Τα έντυπα της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Το έργο των πνευματικών της ανθρώπων που

έγραφαν και γράφουν γιατί βρίσκονται εδώ, στη γλυκειά χώρα, σε μια γέφυρα πολιτισμών. Ανεξάρτητα πόσου τους διάβαζαν. Μια σπονδή ήταν και είναι το γράψιμο εδώ πέρα. Από δήθεν “επαρχιώτες διανοούμενους” που ξέρουν όμως πολύ καλά, ότι κατοικούν στο κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου. Της κοιτίδας των πολιτισμών.

Σήμερα, η κυπριακή κοινωνία απολαμβάνει τα δικαιώματα των ταπεινών. Η Αριστερά είναι σήμερα διάχυτη στην κοινωνία και η ιστορία της μετά το 1960 δεν γράφτηκε μόνο από το κόμμα (το ΑΚΕΛ) που ήταν και παρέμεινε ο ιστορικός εκφραστής της πλειοψηφίας του κινήματος, Πού θα κατατάξει ο ιστορικός του μέλλοντος το Δώρο Λοΐζου; Σήμερα ακόμα και η Δεξιά μιλά τη γλώσσα που εισήγαγε η Αριστερά τη δεκαετία του 1940. Ανάμεσα στους ταπεινούς υπάρχει η πίκρα. Έπαιρνα συνέντευξη από ένα γέρο κομμουνιστή, στη Σκάλα, πριν λίγους μήνες, που περιμένει ακόμα απάντηση από το κόμμα για την αποκήρυξη του Στάλιν.

“Εν εν σωστό να καταδικάζεις τους συντρόφους σου άμα πεθάνουν, τζιαι εν εν τζιαμαί να υπερασπιστούν τον εαυτό τους”.

Έχει νόημα να συζητήσω με έναν 70χρονο προλετάριο για τον σταλινισμό, όταν μου αντιπαραβάλει το σύμβολο του Μαύρου Καβαλλάρη; Ο Κολλητήρης στη Λεμεσό μιλούσε με απίστευτη νοσταλγία για την “εποχή του Πλούτη” στα γεράματα του. Υπάρχει ένα παράξενο ήθος σ’ αυτούς στους γέροντες. Στο μυαλό τους ο Λένιν και ο Χριστός μπλέκονται… δεν φαίνονται να ζητούν τίποτα για αυτά που έδωσαν και να μην μετανιώνουν για τίποτα. Έχουν μάθει καλά “τα στάδια” που έλεγε ο Μαύρος Καβαλλάρης - και τα οποία με έβγαζαν από τα ρούχα μου όταν ήμουν φοιτητής.

Η Αριστερά της γλυκειάς χώρας, λοιπόν, αγαπητοί συντοπίτες, Με λάθη.. λάθος εκτιμήσεις, λάθος συμβουλές, λάθος αποφάσεις. Αλλά καθώς παίρνετε τον 13ο (όσοι και όσα παίρνετε) για να τον αφιερώσετε στο βωμό της κατανάλωσης, θυμηθείτε και τους απεργούς του 1948. Όχι για να μιζεριάσετε… Εντάξει, να μην το κάνουμε και μελό. Έτσι, για να νιώσουμε ότι ακόμα και στην περιοδική μας χλιδή, δικαιώνουμε κάποιους που ονειρεύτηκαν ένα κόσμο πέρα από τη φυσική αναγκαιότητα. Μέχρι να ξανάρθει ο Μαύρος Καβαλλάρης…

Και να μου το θυμάστε: Ο Μαύρος Καβαλλάρης του 21ου αιώνα θα πάρει, θα μάθει κάτι, από την γλυκειά χώρα. Η Αριστερά του Μέλλοντος, περνάει απ’ εδώ. Τότε, με το 30% του ΑΚΕΛ στα χρόνια της ζητιανιάς, λέγανε ότι είναι παγκόσμιο φαινόμενο. Σήμερα που οι μεταλλαγμένοι κομμουνιστές είναι στην εξουσία στην Πολωνία και τη Λιθουανία και ετοιμάζονται να φτοιάξουν κυβέρνηση στην Ιταλία, δεν αποκτά “το φαινόμενο” νέες διαστάσεις; Κοιτάξτε γύρω σας. Κουβαλάει πολλά μυστικά η γλυκειά χώρα.

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Νέα Εξήγησις της Γλυκειάς, Χώρας, Κύπρου (Βιβλίο), Δεκαετία 2010-2013, 2013, Λευκωσία (νότια), Λευκωσία

From:
https://movementsarchive.org/ - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:books:unclassified:glikiahora:blackrider

Last update: **2025/07/15 13:46**